

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมมนา

๑. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และอุณหภูมิของโลก จะมีผลต่อการดำรงชีวิต รูปแบบการผลิต และการผลิตกำลังคน รวมทั้งรูปแบบการบริโภค ซึ่งจะมีผลต่ออุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงด้วย ดังนั้นรูปแบบการผลิตและคุณภาพของแรงงานจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เนื่องจากโครงสร้างการผลิตของประเทศจำเป็นต้องใช้ภาคการผลิตที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้น แทนการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น

๒. การรวมกลุ่มทางการค้าเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานอย่างมาก โดยตลาดแรงงานอาเซียนมีประมาณ ๓๐๐ ล้านคน แต่แรงงานไทยมีประมาณ ๓๘ - ๓๙ ล้านคน เราจะเข้าไปช่วงชิงโอกาสเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หรือเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าไปในประเทศอื่นตามศักยภาพ ตามค่าตอบแทนได้อย่างไร โดยต้องมองการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจของสหภาพยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น ควบคู่ไปด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะมีผลกระทบต่อส่งออก การจ้างงาน และการเตรียมกำลังแรงงาน

๓. ในอีก ๑๐ ถึง ๒๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีประชากรสูงอายุถึง ๒๗ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๓๒ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นนัยสำคัญที่ต้องคิดวากำลังแรงงานในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๕๙ ปี จะมีผลิตภาพแรงงานแค่ไหน เพียงพอต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศหรือไม่ และการพัฒนาผลิตภาพแรงงานควรจะเป็นไปในแนวทางใด

๔. ระบบการศึกษาของไทยยังไม่สามารถผลิตคนได้เพียงพอและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระทรวงแรงงานจึงควรสำรวจความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ และประสานข้อมูลกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับโครงสร้างการศึกษา

๕. แนวทางความร่วมมือเพื่อพัฒนากำลังคนของภาคอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการจะต้องเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษา สถาบันเฉพาะทาง ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวิทยาศาสตร์ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเงื่อนไขสำคัญคือความร่วมมือของภาคเอกชนที่เป็นผู้บอกความต้องการ และมีส่วนร่วมในการผลิต

๖. ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมประสบภาวะการขาดแคลนแรงงานจำนวนมาก และแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายที่เข้ามาทดแทนแรงงานไทยในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ ยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ประกอบการ และหากภาครัฐดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ก็จะทำให้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานรุนแรงมากยิ่งขึ้น กระทรวงแรงงานจึงควรมีมาตรการในการเตรียมการรองรับปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน โดยระบบฐานข้อมูลแรงงานมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้การวางแผนด้านแรงงานมีความแม่นยำมากขึ้น

๗. กระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรมควรร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยให้สามารถอยู่ได้จากปัญหาการขาดแคลนแรงงาน โดยกระทรวงแรงงานควรปรับเปลี่ยนบทบาทของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จากการพัฒนาฝีมือให้แรงงาน เป็นพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการมากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานและลดต้นทุนการผลิตได้ในระดับหนึ่ง

๘. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานไม่ใช่แค่การเพิ่มปริมาณแรงงาน แต่ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพของแรงงานด้วย โดยไม่ปฏิเสธแรงงานหญิง คนสูงอายุ และคนพิการ ที่มีศักยภาพในการทำงาน และสามารถพัฒนาทักษะฝีมือได้ รวมทั้งไม่ปฏิเสธการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนแรงงานไทยในส่วนที่ขาดแคลน แต่จะต้องมีการจัดระเบียบและบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา

๙. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน สามารถทำได้โดยใช้แรงงานราคาถูกให้ลดลง เพิ่มผลิตภาพแรงงาน และปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานโดยนำเครื่องจักรกลอัตโนมัติเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต ส่วนการนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทดแทนควรมีการกำหนดให้อยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีค่าแรงลอยตัวตามอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน

๑๐. ภาคเอกชนจะต้องช่วยภาครัฐในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพแรงงานไทย ให้สามารถใช้เครื่องจักร ซ่อมแซมและบำรุง หรือสร้างเครื่องจักรเองได้ ส่วนภาครัฐต้องให้การสนับสนุนเครื่องจักรกลอัตโนมัติ ลดภาษีการนำเข้าเครื่องจักร และส่งเสริมให้เกิดโรงงานผลิตเครื่องจักรกลอัตโนมัติในประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่จุดของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิต จากการใช้แรงงานจำนวนมาก มาเป็น การใช้เครื่องจักรกลหรือเทคโนโลยี และจากการมุ่งส่งออกแรงงาน มาเป็นการใช้สติปัญญาและทักษะฝีมือของแรงงาน ซึ่งจะทำให้สามารถก้าวข้ามปัญหาการขาดแคลนแรงงานได้อย่างถาวร
